

SPU · FEŠRR

Fakulta
európskych štúdií
a regionálneho rozvoja

**Témy dizertačných prác
v študijnom programe Integrovaný rozvoj vidieka
v študijnom odbore Ekonomía a manažment
na akademický rok 2023/2024
– druhé kolo prijímacích pohovorov**

Duševné vlastníctvo ako faktor rozvoja vidieka

Intellectual Property as the Factor of Rural Development

Školiteľ: prof. JUDr. Ing. Jarmila Lazíková, PhD.
Forma štúdia: denná, externá
Odborné pracovisko: Ústav práva, FEŠRR SPU v Nitre

Anotácia:

Duševné vlastníctvo predstavuje nehmotné aktívum, ktoré významne prispieva k ekonomickému rastu, kultúrnemu a sociálnemu rozvoju krajín. Je dôležitým nástrojom na podporu inovácií, ktoré predstavujú z pohľadu teórie endogénneho rastu jeden z najdôležitejších faktorov regionálneho rozvoja. Dizertačná práca sa zameria na zmapovanie využívania duševného vlastníctva (vynálezov, úžitkových vzorov, dizajnov, ochranných znáмок a ostatných chránených označení) podnikateľskými subjektmi vo vidieckych oblastiach Slovenska s cieľom zistiť či a ak áno, do akej miery dokáže využívanie týchto nehmotných statkov zvýšiť efektívnosť podnikateľov na vidieku. Európska únia v roku 2022 začala poskytovať dotáciu na registráciu predmetov duševného vlastníctva z Fondu pre MSP Ideas Powered for Business. Dizertačná práca prinesie odpovede, či táto iniciatíva EÚ, dokáže splniť stanovené ciele a odpovede na otázky nastavenia ďalších možných podpôr rozvoja duševného vlastníctva na domácej i európskej úrovni. Základnými informačnými databázami budú registre predmetov duševného vlastníctva vedených ÚPV SR, EUIPO a Európskou komisiou, databázy Štatistického úradu Slovenskej republiky týkajúce sa výberu ekonomických indikátorov rozvoja podnikateľských subjektov na vidieku. Z vedeckých metód sa využijú najmä metódy formálno – právne a logické na analýzu právnych predpisov a politických dokumentov týkajúcich sa predmetov duševného vlastníctva a ich podpory, ako aj matematicko-štatistické metódy na vyhodnotenie efektívnosti využívania duševného vlastníctva v podnikateľských subjektoch na slovenskom vidieku.

Prepojenie témy dizertačnej práce na projekt:

Dopytovo - orientovaný výskum pre udržateľné a inovatívne potraviny, Drive4SIFood 313011V336, spolufinancovaný zo zdrojov Európskeho fondu regionálneho rozvoja zodpovedný riešiteľ za čiastkovú úlohu EU Food Law: prof. JUDr. Ing. Jarmila Lazíková, PhD.

Pozemkové vzťahy na Slovensku a ich vplyv na rozvoj vidieka

Land Relations in Slovakia and their Impact on Rural Development

Školiteľ: prof. JUDr. Ing. Jarmila Lazíková, PhD.
Forma štúdia: denná, externá
Odborné pracovisko: Ústav práva, FEŠRR SPU v Nitre

Anotácia:

Pôda je najdôležitejším zdrojom pre poľnohospodársku výrobu, rozvoj vidieka a tiež pre ľudský život. Cena poľnohospodárskej pôdy zohráva pri jej nadobúdaní dôležitú úlohu. Na proces tvorby cien má vplyv veľa faktorov. Existuje veľa publikácií, ktoré analyzujú závislosť cien pozemkov od politických, ekonomických, právnych, geografických, environmentálnych a sociálnych faktorov, ako sú príjmy z poľnohospodárstva, obyvateľstvo, dostupnosť úverov a sadzby dane z nehnuteľností (Devadoss a Manchu, 2007), typ pôdy (Feichtinger a Salhofer, 2013), produktivita, veľkosť pozemku, vzdialenosť do veľkých miest, hustota obyvateľstva a príjem (Huang et al., 2006), veľkosť pozemku, úroková miera a platby podpory (Latruffe et al., 2008), kvalita pôdy, infraštruktúra a štrukturálne zmeny v poľnohospodárstve (Pyykkönen, 2005), rastúci dopyt po bývaní a rozširovanie infraštruktúry (Swinnen a kol., 2009), vládne platby (Vyn, 2006), poľnohospodárska výroba a vládne dotácie (Weersink a kol., 1999). Existuje však iba niekoľko štúdií zameraných na priestorovú analýzu faktorov ovplyvňujúcich ceny pozemkov medzi regiónmi (napr. Yang a kol., 2018; Grau a kol., 2018). Hlavným cieľom bude zistiť vplyv priestorových faktorov na ceny poľnohospodárskej pôdy vo vidieckych regiónoch. Matematicko-štatistické metódy použijeme na identifikáciu faktorov ovplyvňujúcich ceny poľnohospodárskej pôdy. Hlavné výsledky budú: 1) zhrnúť teoretické prístupy k teórii nadobúdania a nájmu pôdy; 2) identifikovať faktory ovplyvňujúce rozdiely v cenách pozemkov medzi regiónmi; 3) identifikovať potenciálne účinky politických nástrojov na ceny pozemkov.

Prepojenie témy dizertačnej práce na projekt:

EUROPE-LAND: Towards Sustainable Land-use Strategies in the Context of Climate Change and Biodiversity Challenges in Europe - Horizont Európa - 101081307
spoluriešiteľ: prof. JUDr. Ing. Jarmila Lazíková, PhD.

Hodnotenie spolupráce orgánov verejnej správy v odpadovom sektore SR a implementácia dobrej praxe nakladania s odpadmi v EU

Evaluation of the Slovak public administration bodies cooperation in the waste sector and implementation of EU waste best practices

Školiteľ: prof. JUDr. Eleonóra Marišová, PhD.

Forma štúdia: denná

Odborné pracovisko: Ústav práva, FEŠRR SPU v Nitre

Anotácia:

V Slovenskej republike za nakladanie s komunálnym odpadom, ktorý vzniká na území obcí, zodpovedá samospráva (obce) a za správu odpadového hospodárstva zodpovedá štátna správa (Ministerstvo životného prostredia a jemu podriadené inštitúcie, najmä okresné úrady).

Všetky subjekty na Slovensku musia postupne zvyšovať úroveň vytriedenia odpadu, čím podporujú cirkulárnu ekonomiku, nakoľko cirkulárna ekonomika sa zameriava na elimináciu odpadu cez uzatváracie slučky hospodárstva. Medzi dôležité dokumenty odpadového hospodárstva v SR patrí Environmentálna stratégia 2030 a ďalšie stratégie, najmä Program odpadového hospodárstva a Program predchádzania vzniku odpadu, ktoré SR vypracovala podľa Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/98/ES z 19. novembra 2008 o odpade a o zrušení

určitých smerníc (rámcová smernica). Slovenský zákon od odpadoch č. 79/2015 Z.z. bol novelizovaný od jeho účinnosti k 1.1.2015 až 33x, pričom implementoval legislatívu EU, najmä smernicu Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/851 z 30. mája 2018, ktorou sa mení smernica 2008/98/ES o odpade.

Cieľom dizertačnej práce bude hodnotenie spolupráce orgánov verejnej správy v odpadovom sektore, účinnosti zberu a separácie komunálneho odpadu, jeho recyklácie, procesu cirkulárnej ekonomiky v regiónoch Slovenska a komparácia s regiónmi vybraných štátov EÚ. Zameriame sa najmä na reštauračný, kuchynský, textilný a stavebný odpad, ktorý v zmysle slovenskej legislatívy je potrebné vylúčiť zo skládkovania a zabezpečiť jeho recykláciu.

Hodnotenie sa bude realizovať kvantitatívnymi metódami (štatisticky preukazných rozdielov medzi úrovňou vytriedenia komunálneho odpadu v skúmaných regiónoch) získaných hodnôt zberaného odpadu z databáz ŠÚ SR a Eurostatu v hodnotenom období, ako aj kvalitatívnymi metódami dopytovania (riadenými rozhovormi s predstaviteľmi obcí, okresných úradov a organizáciami zodpovednosti výrobcov, ako aj možnosťami implementácie best practices z regiónov vybraných štátov EÚ. Výsledkom dizertačnej práce budú fundované závery a návrhy na trvalo udržateľné nakladanie s reštauračným, kuchynským, textilným a stavebným odpadom v SR.

Prepojenie témy dizertačnej práce na projekt:

Dizertačná práca nadväzuje na aktuálne riešený projekt APVV 20-0076 Odpady a stavby - modelovanie efektívnosti alternatívnych možností spolupráce správnych orgánov (od 1.7.2021-30.6.2024)

Brownfieldy ako príležitosť pre integrovaný rozvoj územia: Ekonomické a manažérske perspektívy

Brownfields as an Opportunity for Integrated Territorial Development: Economic and Managerial Perspectives

Školiteľ: doc. Ing. Ivan Takáč, PhD.

Forma štúdia: externá

Odborné pracovisko: Ústav európskych politík a verejnej správy, FEŠRR SPU v Nitre

Anotácia:

Termín „Brownfields“ (hnedé polia) sa často používa v kontexte urbanizácie a územného plánovania. V doslovnom preklade je to výraz pre plochy alebo objekty, ktoré boli v minulosti využívané najmä pre priemyselné alebo komerčné účely. V súčasnom svete, kde sa stále viac prihliada na udržateľnosť a efektívne využívanie zdrojov, predstavujú brownfieldy zaujímavú príležitosť pre mestské aj vidiecke oblasti, ktoré čelia demografickým, ekonomickým a environmentálnym výzvam. Ich revitalizácia môže preto priniesť mnoho výhod v troch nosných pilieroch udržateľnosti (zlepšenie životného prostredia odstránením kontaminácie, vytvorenie nových pracovných miest a ekonomický rast, zastavenie suburbanizácie a tým aj ochrana zelene a prirodzeného prostredia, alebo zlepšenie vzhľadu a funkčnosti mestských a vidieckych oblastí). Téma dizertačnej práce je zameraná na potenciál brownfieldov v kontexte integrovaného rozvoja vidieckeho, mestského a regionálneho územia aj v podobe územnej rezervy. Nosným cieľom práce je analýza ekonomickej a environmentálnej hodnoty revitalizácie vybraných brownfieldov a implementácia získaných výstupov do procesu strategického rozhodovania, ktoré je spojené s

možnými korekciami rozvojových opatrení na podporu ekonomického a hospodárskeho rastu, na úrovni samospráv.

Cieľom dizertačnej práce bude identifikovať ekonomické, sociálne a environmentálne prínosy a výzvy spojené s revitalizáciou brownfieldov vo vybraných regiónoch Slovenska. Zhodnotiť prípadové štúdie a identifikovať najefektívnejšie postupy v oblasti premeny brownfieldov vo vybranom území. Navrhnuť manažérske stratégie a modely pre účinnú transformáciu brownfieldov s cieľom podporiť ich integrovaný rozvoj.

V práci budú použité kvantitatívne a kvalitatívne výskumné metódy a analytické a štatistické nástroje, ako: Hĺbkové s odborníkmi v oblasti revitalizácie brownfieldov, mestskými a vidieckymi územnými plánov, zástupcami obcí, developermi a manažérmi projektov by mohli poskytnúť hlbšie pochopenie výziev, príležitostí a motívácií spojených s premenou brownfieldov. Fókusové skupiny: skupinové diskusie s obyvateľmi oblastí, ktoré majú brownfieldy, by mohli poskytnúť názory a postrehy miestnych komunít na revitalizáciu týchto plôch. Prípadové štúdie: detailné štúdie konkrétnych projektov revitalizácie brownfieldov by mohli poskytnúť konkrétne lekcie a osvedčené postupy. Etnografický výskum: pozorovanie a interakcia s komunitami a organizáciami zainteresovanými na revitalizácii by mohli poskytnúť hlboký pohľad do procesu a dynamiky tohto úsilia. Anketovanie širokého spektra respondentov na zber kvantitatívnych údajov o postojoch, názoroch a vnímaní brownfieldov a ich revitalizácie. Zber a spracovanie verejne dostupných dát (ŠÚ, NEIS, GIS) a dotazníkový prieskum.

Prepojenie témy dizertačnej práce na projekt:

Dizertačná práca nadväzuje na aktuálne pripravovaný projekt INTERREG Maďarsko-Slovensko, Prioritná os 1 – Zelené spolupráce, ŠC1.2 - Ochrana a zachovanie prírody, biodiverzity a zelenej infraštruktúry

Rodinné podniky ako inovatívna forma udržateľnosti podnikania vo vidieckych oblastiach na Slovensku a vo vybraných krajinách EÚ

Family Businesses as an Innovative Form of Business Sustainability in Rural Areas in the Slovak Republic and in Selected EU countries

Školiteľ: PROFESSOR JUDr. Lucia Palšová, PhD.
Forma štúdia: externá
Odborné pracovisko: Ústav práva, FEŠRR SPU Nitra

Anotácia:

S účinnosťou od 1. 7. 2023 nadobudla účinnosť novela zákona č. 112/2018 Z.z. o sociálnej ekonomike a sociálnych podnikoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktorá inkorporuje do právneho poriadku formu rodinných podnikov ako novú formu podnikania. Rodinné podnikanie je pritom v takmer všetkých štátoch Európskej únie etablovanou formou podnikania s potenciálom pre inovatívnosť, udržateľnosť a generačnú výmenu podnikateľských aktivít vo vidieckych oblastiach.

Vedeckým cieľom dizertačnej práce je zhodnotiť fungovanie rodinných podnikov vo vidieckych oblastiach vo vybraných štátoch EÚ a navrhnúť optimalizovanie právnej úpravy rodinných podnikov na Slovensku.

Zo všeobecne formulovaného vedeckého cieľa vyplývajú parciálne ciele, ktoré bude nevyhnutné uskutočniť pre dosiahnutie cieľa dizertačnej práce:

- analýzu právnej úpravy rodinných podnikov na Slovensku a vo vybraných štátoch EÚ;
- zmapovať rodinné podniky na Slovensku;
- zistiť efektívnosť rodinných podnikov v Slovenskej republike;

- identifikovať bariéry vzniku rodinných podnikov na Slovensku;
- navrhnúť novelu zákona č. č. 112/2018 Z.z, ktorá by optimalizovala formu rodinných podnikov.

Prepojenie témy dizertačnej práce na projekt:

Téma dizertačnej práce je tematicky napojená na výskumné aktivity žijúceho laboratória v rámci projektu Európskych univerzít: INnoVations of REgional Sustainability: European University Alliance.